



Opvs Theologicvm

In Tres Tomos Distribvtvm, In quo praecipua totius Theologiae capita accurate pertractantur ... Adiecto ad finem Tertij Tomi Indice rerum notabilium

Qui totam primam partem D. Thomæ, ac multa alia continet, quorum Indicem sequens pagina dabit

Mauro, Silvestro

Romae, 1687

Q. 282. Vtrùm Deus possit immediatè mouere materiam ad formam, vel possit immediatè mouere aliquod corpus?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84111](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84111)

parte, cum desinunt esse, non redigantur in nihilum.

Respondet Sanctus Thomas in respons. ad 3., quod non omnino rediguntur in nihilum, non quia aliqua pars eorum remaneat, sed quia remanent in potentia materiæ, vel subiecti.

QVAESTIO CCLXXXII.

Verum Deus possit immediatè mouere materiam ad formam, & possit immediatè mouere aliquod corpus?

5. Th. quæst. 105. ar. 1. & 2.

1. **S**ecundus effectus diuinæ gubernationis est rerum mutatio, & motus, ideoque Sanctus Thomas postquam quæst. 104. egit de conseruatione rerum, quæ est primus effectus gubernationis, quæst. 105. & sequentibus agit de secundo effectû, qui est mutatio, & motus rerum. Et quia Deus potest res mutare, & mouere, tum per se ipsum, tum per alias creaturas, ideo quæst. 105. agit de motu, & mutatione, qua creaturas mouet, & mutat per se ipsum: quæst. 106. & sequentibus de mutatione, & motu, quo vnam creaturam mouet per aliam.

2. Articulo igitur primo quærit, vtrum Deus possit immediatè mouere materiam ad formam?

Respondet affirmatiuè. Probat: nam potentia passiuâ potest reduci in actum à potentia actiua, quæ eam continet sub sua potestate: sed materia est potentia passiuâ ad formam, quæ est actus materiæ, Deus autem est potentia actiua, & cum materiam produxerit, continet materiam in sua potestate: ergo Deus potest materiam reducere ad suam formam, & actum: sed reducere materiam ad suam formam, & actum, est mouere materiam ad formam: ergo Deus potest mouere materiam ad formam. De facto autem dum vt narratur Gen. 2. *Formauit Deus hominem de limo terræ*, mouit materiam ad formam hominis.

3. Addit primo Sanctus Thomas in resp. ad 1. quod quia Deus licet non constet ex materia, & forma, tamen continet eminenter tum materiam, tum omnes formas, tum quodlibet compositum, ideo sicut compositum generans potest materiam mouere ad formam, generando sibi simile, ita & Deus potest immediatè mouere materiam ad quamlibet formam. E conuerso aliæ formæ non existentes in materia non possunt mouere materiam ad formam, quia materia non continetur in virtute alicuius creaturæ substantiæ separatæ. Et ideo daemones, & Angeli operantur circa hæc visibilia, non quidem imprimendo formas, sed adhibendo corporalia semina. Videri

possunt quæ de hoc puncto dicta sunt supra, quæst. 203.

4. Addit secundo in respons. ad 2. & 3. quod licet Deus sit agens vniuersalissimum, tamen quia ad extra liberè operatur per intellectum, & voluntatem, & cognoscens formas secundum omnes rationes specificas, & indiuiduales, potest determinatè hanc, vel illam formam ad nutum prout voluerit materiæ imprimere. Quia verò causas secundas ordinat ad producendos determinatos effectus, potest etiam determinatos effectus producere per se ipsum sine quocumque alio.

5. Articulo secundo quærit, vtrum Deus possit immediatè mouere aliquod corpus?

Respondet, quod erroneum est dicere Deum non posse facere per se ipsum omnes determinatos effectus, qui sunt per quamcumque causam creatam. Vnde cum corpora moueantur immediatè à causis creatis, nulli debet venire in mentem, quin Deus possit mouere immediatè quodcumque corpus.

6. Probat: nam omnis motus corporis, vel consequitur formam, eo pacto, quo motus grauium, & leuium consequitur formam illis impressam à generante, vel est via, & dispositio ad formam, eo pacto, quo calefactio est via, & dispositio ad formam ignis: sed agens, quod formam imprimit, potest materiam disponere ad formam, & potest dare motum, qui consequitur formam: Ex: gr: ignis, qui potest generare ignem, potest calefaciendo materiam disponere ad formam ignis, & ignem genitum sursum mouere, ideoque motus grauium, & leuium tribuitur generanti: ergo Deus, qui vt dictum est num. 2. potest materiæ immediatè imprimere quamlibet formam, potest etiam quodcumque corpus mouere quolibet motu. Licet autem, vt docet Aristoteles 7. physic. text. 9., & sequentibus mouens, & motum debeant esse simul, ac proinde mouens debeat tangere motum, tamen non requiritur, vt mouens tangat motum contactu corporali, sed sufficit, vt illud tangat contactu virtuali: Deus autem quamlibet creaturam tangit contactu virtuali, licet à nulla creatura tangatur, quia nullius creaturæ virtus naturalis potest ad ipsum pertingere, ideoque Dionysius cap. 1. de diu. nominibus dixit, quod *Dei non est aliquis tactus*, passiuus nimirum, quo tangatur, & patiatur ipse Deus, licet possit dari tactus actiuus, quo Deus tangat creaturas, atque in eas agat. Rursus licet Deus moueat vt obiectum desideratum, & intellectum, tamen non est necesse, vt moueat tanquam desideratum & intellectum à mobili, sed sufficit, vt moueat tanquam desideratum, & intellectum ab aliquo, vel etiam à se ipso: ergo licet Deus non possit desiderari, & intelligi à corporibus mobilibus, tamen vt amatus, & intellectus à se ipso,

ipso, potest mouere, ac de facto mouet corpora, siquidem omnia operatur propter suam bonitatem. Denum quamuis ex Aristotele lib. 8. physic. text. 79. virtus motiua infinita existens in magnitudine non posset mouere in vilo tempore determinato, ac proinde deberet mouere in non tempore, seu in instanti, tamen Deus, qui habet virtutem infinitam, sed non in magnitudine, sed in intellectu, & mouet per intellectum, & voluntatem, mouet prout conuenit mobilibus: & quia mobilibus corporeis conuenit moueri tempore determinato, mouet tempore determinato, ac determinata velocitate.

QVAESTIO CCLXXXIII.

Vtrum Deus possit mouere, & actu moueat immediatè intellectum, & voluntatem creatam?

S. Tho. quæst. 105. artic. 2. 3.

1. **A**rticulo tertio quærit, vtrum Deus moueat immediatè intellectum creatum?

Respondet affirmatiuè. Probat: nam sicut illud dicitur mouere corpus, quod dat illi formam, quæ est principium motus, sic illud dicitur mouere intellectum, quod dat intellectui formam, quæ est principium operationis intellectiue, quæ operatio dicitur motus intellectualis: sed Deus dat cuilibet intellectui creato formam, quæ est principium operationis intellectiue: ergo. Probatur, & explicatur minor. Nam in creato intelligente duplex est principium operationis intellectiue. Primum est ipsa virtus intelligendi, quæ datur etiam in intelligente solum in potentia, quod se habet sicut tabula rasa, in qua nihil est scriptum: secundum est principium intelligendi in actu, hoc est ipsa similitudo, ac species intentionalis rei intellectæ, per quam intelligens constituitur velut tabula scripta: sed Deus dat intellectui creato vtrumque principium intelligendi, nimirum virtutem intellectiuam, & similitudinem, seu speciem intentionalem: ergo. Probatur minor: ex dictis enim supra quæst. 22. & 42. Deus est primum ens immaterialis: & quia intellectualitas sequitur immaterialitatem, est primum intelligens: & quia primum est causa reliquorum, Deus est principium, & causa cuiuslibet virtutis intellectiue. Rursus Deus est primum ens, & prima causa, in qua præexistunt omnia alia entia, sed quæ præexistunt in Deo, præexistunt secundum modum diuinum, hoc est intelligibilitèr, & intentionalitèr: ergo in Deo omnia primo præexistunt intelligibilitèr, & intentionalitèr, ac omnes species, & rationes intelligibiles, & intentionales, quæ dantur in creaturis, emanant, & effluunt à

Deo, ac proinde Deus dat cuilibet intellectui creato vtrumque principium intelligendi, & sic mouet ad intelligendum quemlibet intellectum creatum, tum in quantum dat illi omnem virtutem intelligendi naturalem, & supernaturalem, tum in quantum imprimit illi species intelligibiles, ac tum virtutem intelligendi, tum species intelligibiles conseruat in esse. Ideo Psal. 93. de Deo dicitur, quod docet hominem scientiam. Licet igitur actio creata intelligendi, vtpotè vitalis, sit ab intelligente creato, tanquam à causa secunda, tamen simul est etiam à Deo, tanquam à causa prima, quæ intellectui creato dat, vt possit intelligere. Rursus lumen intellectuale creatum, & species intelligibilis, seu similitudo rei intellectæ sunt principium intelligendi sufficiens, sed secundarium, & à Deo dependens tanquam à principio primario. Denum licet Deus moueat intellectum creatum per species, seu similitudines illi impressas, tamen tales similitudines non sufficiunt ad Deum cognoscendum per essentiam, & prout est in se, vt cum Sancto Thoma quæst. 12. artic. 2. diximus quæst. 30.

2. Articulo quarto quærit, vtrum Deus possit mouere voluntatem creatam?

Respondet, quod sicut ex dictis num. 1. intellectus mouetur, tum ab obiecto, tum ab eo, qui dat illi virtutem intelligendi, sic voluntas mouetur, tum ab obiecto, quod est bonum, tum ab eo, qui dat illi virtutem volendi. Hoc posito Sanctus Thomas ponit duas conclusiones.

3. Prima conclusio est. Voluntas moueri potest à quocumque bono, tanquam ab obiecto, sed à solo Deo potest moueri sufficientèr, efficacitèr, & adæquatè.

4. Probatur: nam illa solum virtus actiua potest sufficientèr, efficacitèr, & adæquatè mouere aliquod mobile, quæ potest adæquare virtutem passiuam, & inclinationem talis mobilis: sed solus Deus potest adæquare virtutem passiuam, & inclinationem voluntatis: ergo, &c. Probatur minor: nam virtus passiuæ, & inclinatio voluntatis est ad bonum vniuersale continens omnia bona, ac proinde est ad omne bonum: ergo. Confirmatur: nam illud solum bonum potest sufficientèr, & adæquatè mouere voluntatem, quod potest illam sufficientèr, & adæquatè quietare: sed solus Deus potest sufficientèr, & adæquatè quietare voluntatem: ergo.

5. Secunda conclusio est: solus Deus potest mouere voluntatem, dando illi virtutem volendi, & interiorius illam inclinando.

Probatur: nam velle est quedam inclinatio ad bonum vniuersale, ac proinde ille, solum potest dare virtutem volendi, qui potest inclinare ad bonum vniuersale: sed solum primum mouens, hoc est Deus, cui proportionalitèr respondet vltimus finis, potest inclinare ad bonum vniuersale: ergo solus Deus potest